KI-reputaties: Jacob Chardon

Hij had de introductie van het SAP bij het stamboek NRS op zijn naam, toen Jacob Chardon in 1983 overstapte naar het oostelijke KI-blok, waar hij de geesten van bestuurders en leden rijp maakte voor de Holsteins en hun melkrijke aanleg. Hij wist een nieuw, progressief beleid uitstekend te vertalen, ook toen hij directeur werd van Zuid-Oost en als kenner van de HF-lijnen aan de basis stond van het Etazon-programma. In 1998 trad hij als fokkerijman toe tot de directie van CR Delta. Daar vertrok hij in 2001 om adviseur te worden van een Nieuw-Zeelandse KI-organisatie.

Graafschaps roodbontlandschap

Preferente stieren uit vermaarde fokkoeien ver leenden degelijke basis

Al snel begrepen drie kleine verenigingen dat nauwe samenwerking met de buren de voorkeur verdiende. Het station van Laren werd het centrum van een federatieve KI-organisatie. Een tussenstap, zo zou blijken.

De voorbeelden lagen bij de buurdorpen al voor het oprapen toen de leiding van de coöperatieve zuivelfabriek in Laren in 1949 het initiatief nam tot de oprichting van een eigen KI-vereniging. Lochemse veehouders als Willem Heijink en Jan Rood wisten hun collega's te overtuigen: hun MRIJ-koeien verdienden de beste partners, waarvan het sperma soms in een waterput in koeling werd gelegd.

Al snel kreeg het nieuwe station, dat eind 1951 aan de Broekstraat in Harfsen werd gebouwd, getalenteerde bewoners. Die werden gekocht in topstallen. Bij de weduwe van Evert Jan Weijers bij Voorst werd de hand gelegd op Boris 13535, geboren uit de befaamde stammoeder Bolga. Vader Paul (preferent geworden in Heino) was een kleinzoon van dezelfde Bolga. Boris leverde ruimgebouwde koeien met goed beenwerk, terwijl hun uiers 'duurzaam' werden genoemd tijdens het tweede onderzoek (in 1963) toen de stier preferent 2 werd verklaard.

Een vergelijkbare carrière wachtte enkele jaren later Roland 16795, die in stal Aart Beumer Bredenoord bij Welsum werd geboren als zoon van de stokoude centrale stammoeder Die. Aan vaderskant verscheen dezelfde Die eerst in de vierde generatie: als grootmoeder van de preferente Kasimir, zelf de grootvader van Roland. Hij stelde weer niet teleur. Zijn goed ontwikkelde, soms even arm bespierde dochters waren mooie melkkoeien. 'De uiervorm mocht veelal beter zijn', aldus het rapport, maar ook Roland werd preferent 2.

De beide stieren leverden een degelijke MRIJ-basis in Laren, waar vooral de zonen van die andere Boris 7732 (de broer van Die en eigen aan KI Almelo) werden ingezet, toen er al hecht werd samengewerkt met de verenigingen in Ruurlo en Vorden.

Naar federatievorm

Voorzitter Willem Vrielink wierp zich op als een overtuigd voorstander van een nog nauwere samenwerking. Die kwam tot stand in 1974 toen de federatie De Graafschap officieel werd opgericht. Vorden leverde de voorzitter: boer-makelaar Hendrik Huurnink. In het federatiebestuur vervulde Jan Rood als secretaris vanaf de start ook een zeer belangrijke en tijdverslindende rol. De drie 'hoofden van dienst' kregen ieder een eigen taak, Jan Lammertink werd aanvoerder.

Eigenlijk was in de beperkte zwartbontsector (goed voor zo'n tien procent van de inseminaties) al een voorschot genomen, want met KI-organisaties in Lichtenvoorde en Zevenaar hadden de verenigingen gezamenlijk een aandeel in Urne's Anton, als zoon van Adema Wytsturt gefokt door Fokke Velde in het Friese Ureterp, waar hij op grond van zijn prestaties preferent B zou worden.

Het KI-station aan de Broekstraat moest in 1974 worden uitgebreid, want er diende plaats te komen voor de zeventig stieren. Het bestaande gebouw werd ingericht als laboratorium en vergaderzaal, ernaast verrees de nieuwe stierenstal. In februari 1975 opende Jan Verwey, directeur van de Gelderse gezondheidsdienst, het nieuwe complex. Mogelijk had hij deze eer te danken aan het baanbrekende werk van de KI-specialist van de dienst, Wim van Gemert, die als adviseur niet alleen veel zorgen had over de spermakwaliteit van diverse stieren, ook kwam direct na de oprichting van de federatie de centrale opfok van de stierkalveren aan de orde. Aanvankelijk was hiervoor het KI-station van Ruurlo – vlak naast Huize Ruurlo – nog aangehouden, maar meer en meer achtte men het in het raam van de tijd passen dat de opfok voor heel Gelderland gezamenlijk zou plaatsvinden in het station van KI Gelderland bij Winterswijk. Eind 1976 vond de uiteindelijke beslissing plaats en konden de eerste stiertjes – waaronder ook de eerste producten uit het stiermoederinseminatieprogramma – er worden gestald.

Zes stieren van De Graafschap wonnen in september '74 op de jubileumkeuring van het NRS eerste prijzen. Bij de oudste fokstieren was er een oranje rozet voor de bijna tienjarige Irene's Robin, een in stal Telintel in Oene gefokte stier, die was ingeteeld op Kasimir. Jarenlang werden meer dan 10.000 koeien van hem drachtig.

Een opvallende jaarling op dezelfde NRS-show was Silvathor, een zoon van Thorwald uit stal Lohuis in Bornerbroek, waar moeder Silva meer dan 16 jaar oud werd. De jonge stier zelf was vooral opvallend door zijn forse stokmaat en flinke bespiering, eigenschappen die hij ook doorgaf aan zijn dochters. Dat verleende hem aanzien, tot in Belgische roodbontkringen.

Oostelijk centrum

De (bijna) provinciale fusie in 1979 betekende een voorspelbare stap, want De Graafschap putte voor de zwartbonte stieren al uit het bestand van KI Gelderland en voor de roodbonten gold (zelfs met Overijssel) een uitwisselingsregeling. Die kwam De Graafschap goed uit, want met de jonge stieren was men zelden gelukkig.

Harfsen werd het centrum van de nieuwe 'industrie', waar het 'oude' station nog enige tijd dienst bleef doen als laboratorium. De reusachtige stallen – nog altijd in gebruik bij CR Delta – kregen beroemde en massaal gebruikte bewoners, zoals Alva 4 en Sunny Boy. De Broekstraat – waar Laren ooit bescheiden begon – werd beroemd in de intussen zeer geïnternationaliseerde fokkerijwereld.

Reimer Strikwerda

Rechts: de CR Delta-vestiging in 2005
Beneden: het station in 1953

Boven: Roland, beneden: Silvathor